

คอร์รัปชัน อาชญากรรมของแผ่นดิน

พิเชษฐ พินทอง¹

■ บทคัดย่อ

การทุจริตคอร์รัปชันถือเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด ก่อให้เกิดความเสียหายและความสูญเสียทั้งต่อทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้นตอของปัญหาด้านอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็น ปัญหาความยากจน การศึกษาไม่มีคุณภาพ ปัญหาสาธารณสุข สาธารณูปโภค อาชญากรรม ยาเสพติด ล้วนเกิดจากการคอร์รัปชันทั้งสิ้น หากนำหลักทฤษฎีทางอาชญาวิทยาที่กล่าวถึงประเภทของอาชญากรรมมาอธิบายเรื่องเกี่ยวกับการคอร์รัปชัน จะพบว่า การคอร์รัปชันนั้นเป็นทั้งอาชญากรรมคอปกขาวและอาชญากรรมองค์การ เพราะฉะนั้นจึงควรขยายแนวความคิดไปสู่ประชาชนโดยทั่วไปทั้งประเทศให้คิดว่า การคอร์รัปชันถือเป็นอาชญากรรมของแผ่นดิน เพราะถ้าหากประชาชนมีแนวคิดว่าการคอร์รัปชันเป็นอาชญากรรมของแผ่นดิน คนที่คอร์รัปชันเป็นอาชญากร จะทำให้ประชาชนตระหนัก หวั่นเกรงและหวาดกลัวจนนำไปสู่การระงับป้องกันและจัดการอย่างจริงจังมากยิ่งขึ้น ในลัทธินโยบายรัฐบาลจะต้องถือว่าการป้องกันและปราบปรามเป็นเรื่องเร่งด่วนของประเทศ และต้องให้ความสำคัญทั้งการป้องกันและปราบปรามอย่างจริงจัง ควรที่จะสร้างกลไกการประสานภารกิจการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และทำข้อตกลงร่วมกับองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เพื่อผนึกพลังในการปฏิบัติป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันเข้าด้วยกัน สร้างกระบวนการตรวจสอบความซื่อสัตย์สุจริตเจ้าหน้าที่รัฐอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะหน่วยงานที่สามารถให้ข้อมูลให้โทษแก่ประชาชนได้ นอกจากนี้ควรที่จะพัฒนาเครือข่ายการป้องกันปัญหาคอร์รัปชันจากทุกภาคส่วน เพื่อสร้างความร่วมมือกับภาคสังคม ชุมชนและประชาชน ให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันของประเทศให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมได้มากที่สุด

คำสำคัญ: คอร์รัปชัน, อาชญากรรมของแผ่นดิน

¹ วิทยาศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารงานยุติธรรม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

□ บทนำ

“...ถ้าทุจริตแม้แต่นิดเดียวก็ขอแข่งให้มีอันเป็นไป พูดอย่างนี้หยาบคาย แต่ว่าต้องให้มีอันเป็นไป แต่ถ้ามั้ทุจริต สุจริตและมีความตั้งใจมุ่งมั่นสร้างความเจริญ ก็ขอต่ออายุให้ถึง 100 ปี ใครมีอายุมากแล้วก็ขอให้แข็งแรง ความสุจริตจะทำให้ประเทศไทยรอดพ้นอันตรายภายใน 10 ปี เมืองไทยน่าเจริญ ขอสำคัญต้องยึดความสุจริตให้สำเร็จ และไม่ทุจริตเสียเอง...”

(ความตอนหนึ่งใน พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานแก่คณะผู้ว่าราชการจังหวัดแบบบูรณาการ เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ.2546)

จากพระราชดำรัสข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการทุจริตคอร์รัปชันนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ดี เป็นสิ่งเลวร้ายที่ทำร้ายประเทศและสร้างปัญหาที่ใหญ่หลวงและร้ายแรงของชาติ ที่แม้แต่พระมหากษัตริย์ที่ทรงเป็นประมุขสูงสุดแห่งรัฐ ยังคงให้ความสำคัญไม่น้อยกว่าเรื่องใด ซึ่งปัญหาการทุจริตมีหลายรูปแบบ เริ่มต้นจากเรื่องที่คนทั่วไปคิดว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย เช่น การทุจริตข้อสอบหรือที่เรียกว่า การลอกข้อสอบ การขโมยข้อสอบ การจดไทยข้อสอบ จนถึงการทุจริตระดับใหญ่ของข้าราชการและนักการเมือง ที่ในสมัยโบราณเรียกการกระทำลักษณะดังกล่าวว่า “การฉ้อราษฎร์บังหลวง” หรือในปัจจุบัน เรียกว่า “การทุจริตประพฤติมิชอบ” นอกจากนี้ยังมีการเรียกทับศัพท์จากคำภาษาอังกฤษว่าคอร์รัปชัน (Corruption) ซึ่งคำว่า คอร์รัปชัน เป็นคำที่คนส่วนใหญ่จะได้ยินจนคุ้นหู เช่น เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2542 นายอานันท์ ปันยารชุน (2542) ได้กล่าวปาฐกถาพิเศษ ในหัวข้อ ความโปร่งใสและธรรมรัฐ ที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ความตอนหนึ่งว่า “ตั้งแต่ผมเกิดมา 9 สิงหาคม 2475 ตั้งแต่เด็กแล้วภาษาอังกฤษไม่รู้เรื่อง แต่คำที่ได้ยินในสังคมของครอบครัว ในโรงเรียน คือคำว่า “คอร์รัปชัน (Corruption)”

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันถือเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นกับประเทศไทยมาเป็นเวลานาน

เป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดปัญหาหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ก่อให้เกิดความเสียหายและความสูญเสียทางเศรษฐกิจและสังคมเหลือคณานับ (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2547 อ้างถึงใน เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2547) เป็นปัญหาที่เป็นรากเหง้าของปัญหาอื่นๆ หรือเรียกว่าเป็นต้นตอของปัญหาลังคมอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็น ปัญหาความยากจน การศึกษาไม่มีคุณภาพ ปัญหาสาธารณสุข สาธารณูปโภค อาชญากรรม ยาเสพติด ล้วนจากการคอร์รัปชันทั้งสิ้น เพราะงบประมาณแผ่นดินไม่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศได้อย่างเต็มที่ มีประสิทธิภาพประสิทธิผล (พรเพ็ญ เพชรสุศิริ, 2546: 22)

■ ประวัติการคอร์รัปชันในสังคมไทย

ปัญหาการคอร์รัปชันไม่ได้เพิ่งเกิดขึ้นมาไม่นานมานี้ แต่ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันถือเป็น ปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นกับประเทศไทยมาเป็นเวลานาน (จรัญ ภักดีธนากุล, 2549) มีหลักฐานว่าประเทศไทยมีการทุจริตคอร์รัปชันตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงหลังจากที่มีการปฏิรูประบบราชการเปลี่ยนที่มีการจัดตั้งกระทรวง ทบวง กรม ในสมัยรัชกาลที่ 5 ทำให้ประชาชนต้องพึ่งพาทางราชการมากขึ้น เริ่มตั้งแต่ แจ่งเกิด แจ่งตาย จดทะเบียนสมรส การเก็บภาษีติดต่อราชการงานต่างๆ มากมาย เรียกได้ว่าชีวิตต้องวนเวียนอยู่กับการติดต่อกับทางราชการตั้งแต่เกิดจนตาย ทำให้ข้าราชการยังมีบทบาทมากขึ้นเรื่อยๆ อีกทั้งมีการให้อำนาจต่างๆ ตามกฎหมายให้อำนาจมากขึ้น จึงใช้อำนาจในการต่อรองการให้บริการต่างๆ มีค่านำร่อนน้ำชา เพื่อให้ได้รับการบริการที่ง่าย สะดวกรวดเร็ว นอกจากนี้ยังมีการเบียดบังภาษีอากร ค่าธรรมเนียมต่างๆ เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน (ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์, 2549: 177)

ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มีรายงานการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับคอร์รัปชันมากมาย เช่น Morell (1975 อ้างถึงใน ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์, 2549: 177-178)

ได้ทำการศึกษาระบบการบริหารงาน และการเมืองไทย พบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 75 ได้รับค่านายหน้าจากโครงการต่างๆ และได้รับเงินสนับสนุนจากหัวหน้าพรรค และมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุจริตเงินนักธุรกิจในที่ท้องถิ่น คิดเป็นจำนวนเงินประมาณ 0.4 -1.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปี แต่เงินจำนวนดังกล่าวน้อยมากเมื่อเทียบกับการคอร์รัปชันในระบบราชการซึ่งประมาณการปี ค.ศ.1969 (พ.ศ.2512) ถึงค.ศ. 1971 (พ.ศ.2514) ระบบราชการมีคอร์รัปชันสูงถึง 800 ล้านดอลลาร์หรือครึ่งหนึ่งของงบประมาณแผ่นดิน นอกจากนี้ในช่วงปี ค.ศ.1960 Rigg, 1967 อ้างถึงใน ฮีรัภัทร์ เสรีรังสรรค์ (2549: 178) ได้วิเคราะห์แนวทางที่กลุ่มนักธุรกิจชาวจีนประสบความสำเร็จในประเทศไทย พบว่า นักธุรกิจชาวจีนต้องจ่ายเงินให้กับเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อให้คุ้มครองธุรกิจพวกเขา เป็นการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ โดยมีความคิดว่า จ่ายเงินเพื่อให้ได้รับการคุ้มครองทางการเมือง เป็นงานราชการปกติและไม่ถือว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง

ต่อมาในช่วง ปี ค.ศ. 1970 Van Roy (1970 อ้างถึงใน ฮีรัภัทร์ เสรีรังสรรค์, 2549:178) ได้อธิบายถึงการเกิดขึ้นและการดำรงอยู่ของคอร์รัปชันในประเทศไทยพบว่า มาจาก “ความสัมพันธ์แบบระบบอุปถัมภ์” ซึ่งสืบต่อมาจากก่อนยุคศักดินา โดยเฉพาะวัฒนธรรมการให้ของแก่ข้าราชการระดับสูงในหน่วยราชการ นอกจากนี้ข้าราชการระดับสูงยังใช้ตำแหน่งหน้าที่เป็นเครื่องมือการเก็บภาษีค่าธรรมเนียม เก็บส่วนเข้ากระเป๋าตัวเอง แต่เมื่อมาถึงช่วงที่ข้าราชการสมัยใหม่ที่มีการศึกษาก็มีการเปลี่ยนจากเงินทองมาเป็นสิทธิพิเศษต่างๆ Van Roy สรุปว่า คอร์รัปชันยังรากลึกอยู่ในระบบราชการและการเมืองไทย ต่อมา Neher (1977 อ้างถึงใน ฮีรัภัทร์ เสรีรังสรรค์, 2549: 179) ได้ทำการศึกษาโครงสร้างระบบอุปถัมภ์ พบว่า สังคมไทยเป็นสังคมระบบอุปถัมภ์ ประชาชนระดับล่างต้องพยายามทำความรู้จักหรือหาผู้อุปถัมภ์ แสดงความเคารพและให้ของขวัญและสิ่งต่างๆ เพื่อจะได้เป็นที่

โปรดปรานของพวกที่มีตำแหน่งสูงๆ เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงแก่ตน นอกจากนี้พวกผู้อุปถัมภ์ชนชั้นสูงจะพยายามรักษาอำนาจที่ตนมีอยู่ไว้ให้คงอยู่ตลอดไป และโดยการแสวงหาเงินทองมากๆ เมื่อมีคนมาขอให้อุปถัมภ์ค่าๆจะได้เรียกเงินทองสิ่งตอบแทนจากพวกนี้ ยังมีคนมาขอให้อุปถัมภ์มากยิ่งขึ้นเรียกว่าผลประโยชน์ได้มากตามมาด้วย

ครั้นต่อมาเมื่อมาถึง ช่วง ปี ค.ศ.2500 เป็นช่วงที่มีการพัฒนาประเทศมากขึ้นจนมาถึงการมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับแรก เมื่อปี พ.ศ.2504 เป็นต้นมา ทำให้มีการใช้จ่ายเงินมากขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะต้องพัฒนาโครงการพื้นฐานต่างๆ เช่น ไฟฟ้า ประปา ชลประทาน ถนนหนทาง ดิกรามบ้านช่อง พัฒนาอาชีพ พัฒนาชนบท มีการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อใช้จ่ายในการลงทุนก่อสร้างมากมายจนเกิดการคอร์รัปชันในบรรดาข้าราชการทั้งระดับกลางและระดับสูงตามมา และนับตั้งแต่ช่วง 2524 เป็นต้นมา การคอร์รัปชันเริ่มขยายวงกว้างขึ้น โดยมีการซื้อเสียงในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เช่นที่ จังหวัดร้อย มีกรกล่าวขานว่าใช้เงินซื้อเสียงจำนวน 10 ล้านบาท และนับวันการซื้อเสียงก็ไม่ลดน้อยลงไปเลย นอกจากนี้คอร์รัปชันที่กล่าวถึงไม่ใช้จะเกิดขึ้นเฉพาะภาครัฐ นักการเมือง หรือข้าราชการเท่านั้นแต่มีการพัฒนาในรูปแบบการคอร์รัปชันในส่วนของภาคเอกชนอีกด้วย โดยเฉพาะสถาบันการเงินต่างๆ มีการร่วมมือกันระหว่างนักการเมืองและนักการเงิน การธนาคาร เพื่อแสวงหาประโยชน์แก่ตนและพวกพ้อง จนเกิดหนี้เสีย ปัญหาสภาพคล่อง จนนำไปสู่การล้มละลาย สถาบันการเงินทั้ง 56 แห่ง ในช่วงปี 2539 – 2543 จนนำไปสู่วิกฤติทางเศรษฐกิจของประเทศ (ประสิทธิ์ ดำรงชัย, 2543 อ้างถึงใน ฮีรัภัทร์ เสรีรังสรรค์, 2549: 180-181)

■ **คอร์รัปชัน : องค์กรอาชญากรรม**
ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน (Corruption)

ถือว่าเป็นปัญหาที่เลวร้ายในสังคม คนที่กระทำความผิดกฎหมายอย่างร้ายแรงมีพฤติกรรมการเป็นอาชญากรก็รู้และยอมรับว่าการคอร์รัปชันเป็นสิ่งที่เลวร้ายและจำเป็นต้องป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขรัฐบาลไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารประเทศมากที่สุดใช้อำนาจอย่างเผด็จการ หรือคอร์รัปชันมากที่สุดก็รู้ว่าต้องจัดการกับคอร์รัปชัน (วิชญ์ เครืองาม, 2547: 13-14 อ้างถึงใน สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2547: 13-14) เพราะคอร์รัปชันเป็นตัวจุดรั้งการพัฒนาความเจริญเติบโต ก้าวหน้าของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ของประเทศ นอกจากนี้ยังทำลายระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และยังทำร้ายประชาชนของประเทศอีกด้วย จนมีการกล่าวว่า **คอร์รัปชัน คือ อาชญากรรม** (วิทยา เชียงกุล, 2549: 77)

ซึ่งหากนำหลักทางอาชญาวิทยาที่กล่าวถึงประเภทของอาชญากรรมมาอธิบายเรื่องคอร์รัปชันก็จะพบว่า **การคอร์รัปชันนั้นถือเป็นอาชญากรรม** อย่างหนึ่ง โดยมีลักษณะที่เป็นอาชญากรรม 2 ประเภท คือ อาชญากรรมคอปกขาว และ อาชญากรรมองค์การ ซึ่งประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2531: 9) ได้อธิบายคำว่า อาชญากรรมคอปกขาว หมายถึง อาชญากรรมซึ่งผู้กระทำเป็นบุคคลที่อยู่ในตำแหน่งหน้าที่การงานไม่ว่าภาคราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน และได้ใช้ตำแหน่งในทางไม่ชอบ เพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตน ซึ่งเมื่อพิจารณาจะพบว่า บรรดาข้าราชการและนักการเมืองที่คอร์รัปชันมีลักษณะเป็นอาชญากรรมคอปกขาว เพราะได้ใช้ตำแหน่งหน้าที่การงานไปในทางทุจริต เพื่อแสวงหาประโยชน์ เบียดบังทรัพย์สินเงินทอง ภาษีของรัฐไปเป็นของตนหรือพวกพ้อง เช่น การอื้ออานระหว่างฝ่ายการเมือง ราชการ และธุรกิจ เพื่อแสวงหาประโยชน์บนโครงการของรัฐหรือผลประโยชน์สาธารณะ (ชูชาติ ล่วงสลี, 2545: 13)

นอกจากนี้ **การคอร์รัปชันยังถือเป็นอาชญากรรมองค์การ**อีกด้วย ซึ่งประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2531: 7)

ได้ให้ความหมายว่า อาชญากรรมองค์การ หมายถึง อาชญากรรมซึ่งอาชญากรได้รวมตัวกันตามสายบังคับบัญชาในรูปองค์การ มีการวางแผนดำเนินการเพื่อประกอบสิ่งผิดกฎหมาย และบ่อยครั้งที่อาศัยอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองเพื่อผูกขาดธุรกิจผิดกฎหมาย จากความหมายดังกล่าว จะเห็นได้ว่าข้าราชการระดับสูงบางคนและนักการเมืองบางคนมีการรวมตัวและวางแผนการทุจริตงบประมาณแผ่นดิน มีการเรียกรับเงินทองอย่างเป็นขั้นเป็นตอน พฤติกรรมดังกล่าวมีลักษณะคล้ายกับการทำงานขององค์การต่างๆ จึงถือได้ว่าพวกที่มีพฤติกรรมเหล่านี้เป็นอาชญากรรมองค์การ เพราะเป็นอาชญากรรมที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเหล่านี้แสวงหาประโยชน์แก่ตนในทางที่ไม่สุจริต โดยมีการวางแผนเป็นอย่างดี ใช้กลอุบายหลอกลวง อำพราง ไม่ใช้ความรุนแรง ข่มขู่ ประทุษร้าย ซึ่งอาชญากรรมประเภทนี้ถือว่ามีผลเสียหายร้ายแรงต่อประเทศซึ่งเป็นการทำลายความกินดีอยู่ดีของประชาชน (พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ, 2535: 43)

อาชญากรรมประเภทนี้มี มีการจัดโครงสร้างการทำงาน มีการประสานการดำเนินงานระหว่างกัน มีเป้าหมายเพื่อผลประโยชน์ทางการเงินหรือผลประโยชน์ทางวัตถุอย่างอื่นไม่ว่าทางตรงทางอ้อม (วันชัย รุจนวงศ์, 2548: 18) มีการประสานความร่วมมือระหว่างการเมือง ข้าราชการประจำ และกลุ่มธุรกิจที่จับมือกันเข้ามาแสวงหาประโยชน์บนโครงการของรัฐ กระทำเป็นขบวนการมีลักษณะเป็นองค์กร (ชูชาติ ล่วงสลี, 2545: 17) ที่เรียกว่าองค์กรอาชญากรรม (วันชัย รุจนวงศ์, 2548)

กรณีตัวอย่างอาชญากรรมคอปกขาวและอาชญากรรมองค์การ

ตัวอย่างอาชญากรรมคอปกขาวที่มีพฤติกรรมในการเป็นอาชญากรรมองค์การ ในเรื่องคอร์รัปชัน คือ กรณีการทุจริตลำไยอบแห้ง หรือที่เรียกว่า ลำไยลม ที่มีผู้มีอำนาจระดับสูงเกี่ยวข้อง โดยร่วมมือกับบริษัทเอกชน ทำกันเป็นขบวนการโกงชาติ เหตุการณ์เกิดขึ้น

เมื่อวันอาทิตย์ที่ 3 ตุลาคม 2547 มีการบุกค้นโกดังแห่งหนึ่งที่ทำเรือคลองเตย พบว่าบริษัท ก จำกัด มีการลักลอบนำลำไยอบแห้งบรรจุใส่กล่องมีตราองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) โดยจะนำไปส่งที่ประเทศจีน ซึ่งนายสมศักดิ์ เทพสุทิน ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นผู้นำกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจบุกเข้าไปจับลำไยเถื่อน และได้เปิดแถลงข่าวพิเศษต่อสื่อมวลชนโดยมีนายสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ ซึ่งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมในขณะนั้นร่วมแถลงการณ์ด้วย โดยได้มีถ้อยคำของแถลงการณ์ที่ว่า “รัฐบาลจะเร่งปราบปรามลำไยเถื่อนอย่างจริงจัง เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับรัฐบาลพันล้านบาทต่อปี” ซึ่งจากการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจในเบื้องต้นพบว่า บริษัท ก เคยอยู่ในวงการลำไยอยู่ช่วงเวลาหนึ่ง และเคยมีประวัติเกี่ยวข้องกับโครงการทุจริตลำไยในปี 2545 การที่ให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) รับซื้อลำไยโดยตรงจากเกษตรกร แล้วส่งมอบให้บริษัทเอกชนที่ชนะการประมูลเข้าร่วมทำธุรกรรมรับลำไยไปอบแห้ง เมื่ออบแห้งเสร็จแล้วจึงจะนำลำไยอบแห้งมาส่งมอบให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) โดยบริษัทเอกชนต้องเป็นผู้รับประกันราคายาให้ ให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) ด้วย เป็นวิธีการที่ผิดจากเดิมที่เคยมีมา เพราะเป็นการให้เอกชนเข้ามาหาประโยชน์จากโครงการนี้ได้โดยง่าย (ธีรเดช เอี่ยมสำราญ และเอื้อมพร สิงหนการจน์, 2548: 25-52)

เมื่อย้อนกลับไปดูวิธีการในอดีตที่ผ่านมา กลับไม่พบว่า มีเอกชนอยู่ตรงกลาง ดังนั้นผู้ที่มิอำนาจอนุมัติจะไม่ชี้ช่องทางหาเงินเข้ากระเป๋าตัวเองได้ ถ้าจะทุจริตก็จะเป็นเพียงระดับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติเท่านั้น ด้วยช่องว่างที่ทำให้เอกชนเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้บริษัทแห่งหนึ่งเข้ามาทำธุรกรรมด้วย คือ บริษัท ข จำกัด โดยมีการฮั้วกันระหว่างเจ้าหน้าที่ในองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) บางคน จนทำให้บริษัทนี้ได้ชนะการประมูล ซึ่งพบว่าการประมูล บริษัทอื่นที่มีความพร้อม

ในทุกด้านมากกว่า บริษัท ข กลับไม่ชนะการประมูล เมื่อชนะการประมูลแล้วจึงได้ทำสัญญากับทางองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) โดยจะต้องนำลำไยสดทั้งหมด 300,000 ตันไปอบ เพื่อให้ได้ลำไยอบแห้ง 100,000 ตัน นอกจากนี้ยังมีหน้าที่เก็บรักษาลำไยสดและลำไยอบแห้ง พร้อมวางแผนทำการตลาดเพื่อจำหน่ายด้วย และมีการทำสัญญาระหว่างองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) กับบริษัท ข โดยกำหนดให้มีการวางหลักทรัพย์ประกันเพื่อประกันราคาจำหน่ายลำไย เป็นจำนวน 435,650,000 บาท แต่เป็นที่ทราบกันว่าบริษัทดังกล่าวไม่มีเงินเพียงพอในการทำสัญญา แต่เมื่อพอถึงกำหนดกลับสามารถมีเงินมาวางเป็นหลักประกันได้ เมื่อมีเงินมาวางตามสัญญามูลค่าองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) ก็ต้องจ่ายค่าอบและค่าเก็บลำไยให้ถึง 2,100 ล้านบาท ซึ่งเป็นที่น่าสงสัยว่าจำนวนเงินที่นำมาวางเป็นหลักทรัพย์ประกันราคาจำหน่ายลำไยนำมาจากที่ใด

สรุปโดยย่อ เมื่อกิจกรรมต่างๆ ดำเนินการเรื่อยมา บริษัท ข ส่งมอบ ลำไยอบแห้งให้เพียง 15,000 ตันเท่านั้น ซึ่งหายไปถึง 67,000 ตัน ทำให้รัฐต้องสูญเปล่าไปถึง 6,000 ล้านบาท ขณะนั้นก็มีโครงการใหม่เกิดขึ้นคือ การนำลำไยไปแลกอาวุธ โดยคณะกรรมการพิจารณาการนำลำไยไปแลกอาวุธ เข้าใจว่ามีลำไยอยู่ในโครงการถึง 100,000 ตัน ซึ่งแท้ที่จริงไม่มีเหลือแล้ว อีกทั้งมีการโฆษณาขายลำไยจากทางองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) จำนวน 82,265 ตัน โดยให้มีการยื่นซองประมูล และบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งได้ไปแต่ที่จริงมีลำไยอยู่ไม่ถึง 20,000 ตัน และยังบอกอีกว่าเป็นลำไยเกรด AA,A และ B (ธีรเดช เอี่ยมสำราญ และเอื้อมพร สิงหนการจน์, 2548: 25-52)

ต่อมา พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ซึ่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ได้ออกมายอมรับว่ามีลำไยล้นอยู่จริง และมีการตั้งกรรมการสอบสวนขึ้น โดยมีคณะกรรมการหลายคณะได้แก่ ชุดแรก ชุดสืบสวนของจเรตำรวจแห่งชาติ ที่สรุปให้ คุณหญิงสุดาวรัตน์

เกยุราพันธ์ พบว่า ผู้ที่ควรจะได้รับผิดชอบการทุจริตในครั้งนี้ คือ รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผู้อำนวยการกองนิติการ ผู้อำนวยการสำนักงานวางแผนและโครงการในความผิดที่รับเอาบริษัท ข เข้าร่วมโครงการแปรรูปและการตลาดลำไยอบแห้ง ปี 2547 ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐร่วมกันกระทำการใดๆ โดยมีมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม และเอาผิดกับบริษัทเอกชนอีก 6 ราย ส่วนผลการสอบสวนของกรรมการสอบสวนชุดที่สอง คือ คณะกรรมาธิการการปกครอง ซึ่งสรุปผลว่า ปลัดกระทรวงเกษตรฯ ในฐานะประธานกรรมการบอร์ด องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) และประธานคณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์ มีความผิดฐานเป็นผู้พิจารณาเลือกผู้รับจ้างและเอื้อประโยชน์ให้ผู้รับจ้าง ทั้งที่รู้ว่าบริษัทขาดคุณสมบัติ นอกจากนี้ยังมีการสอบสวนอีกชุดหนึ่งคือ ชุดของคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ การพาณิชย์ และอุตสาหกรรมของวุฒิสภา ที่สรุปผลการประเมินผลผลิตลำไยสดไม่ถูกต้อง ทำให้ปริมาณลำไยอบแห้งสูงเกินจริง ส่อเจตนาที่จะนำลำไยอบแห้งจากโครงการรับจำนำปี 2545 ซึ่งจำหน่ายให้เอกชนไปแล้ว มาส่งมอบในโควตาปี 2547 เพราะบริษัทผู้รับซื้อลำไยอบแห้งปี 2547 มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับบริษัทผู้รับซื้อลำไยปี 2545 จำหน่ายเชื่อว่ามีการเตรียมการล่วงหน้า ซึ่งผู้ที่ถูกเอาผิดก็เป็นเพียงตัวเล็กตัวน้อยเท่านั้น แม้จะมีการทราบกันว่ามีนักการเมืองระดับรัฐมนตรีเกี่ยวข้อแต่เนื่องจากไม่มีหลักฐานจึงไม่สามารถเอาผิดได้ (ธีรเดช เอี่ยมสำราญ และเอี่ยมพร สิงหาราจน์, 2548: 25-52)

ภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทย

ปัญหาคอร์รัปชันดังกล่าวข้างต้น เป็นเพียง

ส่วนหนึ่งของกลุ่มอาชญากรรมคอร์รัปชัน ที่นับวันมีการขยายแผ่พันธุ์แพร่เป็นเชื้อโรคร้ายระบาดติดต่อกันไปทุกภาคส่วน และถึงแม้ว่าจะมีความพยายามในการหาวิธีในการแก้ไข ป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชัน เช่น มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (ส.ต.ง) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช) ซึ่งทั้งสององค์กรปัจจุบันมีฐานะเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550 มีการจัดตั้งศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ขึ้นเพื่อพิจารณาลงโทษทางอาญาแก่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง นอกจากนี้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญพ.ศ.2550 ยังได้มีการกำหนดห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาดำรงตำแหน่งในหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ บริษัทเอกชน รวมไปถึงนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีห้ามเป็นหุ้นส่วนหรือเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทต่างๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารัฐมีความมีความพยายามที่จะป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน แต่การทุจริตคอร์รัปชันก็ยังไม่มีการที่จะลดปริมาณลงเลยตรงกันข้ามกับมีปริมาณที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ เช่น ผลการสำรวจการจัดอันดับดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันประจำปี 2550 ขององค์การเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) พบว่า ในปี 2550 ที่เชื่อว่าเป็นรัฐบาลที่ซื่อสัตย์สุจริตกลับถูกจัดอันดับดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันอยู่ที่ 84 ของโลก และมีคะแนนอยู่ที่ 3.30 ซึ่งหากเทียบกับรัฐบาลที่ถูกการรัฐประหารในปี 2549 ที่เรียกขานว่า เป็นรัฐบาลที่ทุจริตที่สุดเท่าที่เคยมีมา แต่กลับถูกจัดอันดับอยู่ที่ 63 ของโลก ซึ่งได้คะแนนอยู่ที่ 3.60 (ปรากฏตามตารางที่ 1) ซึ่งเป็นข้อสงสัยที่น่าคิดอย่างยิ่งว่าภาพลักษณ์ของรัฐบาลกับความเป็นจริงมันสอดคล้องกันหรือไม่

ตารางที่ 1 ดรรชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทยตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2538 - 2550

ปี พ.ศ.	คะแนน	จำนวนแหล่งข้อมูล	อันดับ	จำนวนประเทศ
2538	2.79	7	34	41
2539	3.33	10	37	54
2540	3.06	6	39	52
2541	3.00	11	61	85
2542	3.20	12	68	98
2543	3.20	11	60	90
2544	3.20	12	61	91
2545	3.20	11	64	102
2546	3.30	13	70	133
2547	3.60	14	64	146
2548	3.80	13	59	159
2549	3.60	9	63	163
2550	3.30	9	84	179

ที่มา: องค์กรเพื่อความโปร่งใสในประเทศไทย สืบค้นที่ <http://www.transparency.org/> 13 กรกฎาคม 2553.

■ ผลกระทบ

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ ความน่าเชื่อถือต่อประชาคมโลก รวมไปถึงความมั่นคงของประเทศ เป็นที่ยอมรับว่าเป็นเรื่องยากที่จะทำให้การทุจริตคอร์รัปชันหมดสิ้นไปจากสังคมได้ในทันทีทันใด เนื่องจากรูปแบบการกระทำทุจริต มีลักษณะแปลกไปจากความผิดหรืออาชญากรรมประเภทอื่น ๆ และยากแก่การป้องกันและปราบปราม ถึงแม้รัฐบาลในแต่ละยุคแต่ละสมัยจะให้ความสำคัญต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยถือเป็นหนึ่งในนโยบายหลักของรัฐบาลในการบริหารประเทศ แต่ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันก็ไม่มีแนวโน้มที่จะลดลง แต่กลับทวีความรุนแรงจนเป็นที่ประจักษ์แก่สังคมมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มทุนที่เข้ามามีบทบาททางการเมืองและการ

บริหารประเทศ มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและวิธีการทุจริตคอร์รัปชันในเชิงนโยบายที่มีการนำเทคนิค กลยุทธ์ หรือเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ ทำให้มีความสงสัยซับซ้อนและยากต่อการพิสูจน์เพื่อหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ (จรัญ ภักดีธนากุล, 2549)

อย่างไรก็ตามการทุจริตคอร์รัปชันอาจจะเป็นการกระทำที่ไม่ผิดกฎหมาย แต่เป็นการกระทำที่ถือว่าเป็นความผิดด้านศีลธรรมจรรยา เชื่อว่าทุกสังคมคงไม่มีใครต้องการคอร์รัปชัน นอกเสียจากสังคมที่มีเฉพาะพวกนักคอร์รัปชัน เพราะผลแห่งความเสียหายจากการคอร์รัปชัน อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้ประเทศล่มสลายได้ ตัวอย่างเช่น ประเทศอาร์เจนตินา ที่มีการคอร์รัปชันเชิงนโยบายในการแสวงหาประโยชน์จากการขายกิจการของรัฐในราคาถูก และการกินค่าหัวคิว จากบริษัทต่างชาติและกลุ่มทุน

การเมือง โดยรัฐบาลของประธานาธิบดีเมเนม และรัฐมนตรีกระทรวงเศรษฐกิจ โดมิงโก คาวาโย ได้ทำการแปรรูปรัฐวิสาหกิจและขายสัมปทานของรัฐเป็นจำนวน 250 แห่ง ได้เงินมา 3 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐ 4 ล้านๆ บาท แต่พนักงานถูกปลดออกจากงานจาก 590,000 คน เหลือ 260,000 คน เมื่อเวลาผ่านไป 10 ปี เงิน 3 หมื่นล้านเหรียญ หายไปกับตา มีการขายสายการบินแห่งชาติชื่อ Aerolineas Argentinas ที่เป็นสายการบินที่มีศูนย์การบินที่ใหญ่ที่สุดในละตินอเมริกา ให้กับรัฐบาลเปโดรด้วยเงินเพียง 130 ล้านเหรียญ ซึ่งประธานาธิบดีและญาติพี่น้องต่างถูกดำเนินคดีในข้อหาคอร์รัปชัน ซึ่งด้วยเหตุแห่งอภิมหาคอร์รัปชันส่งผลให้ประเทศอาร์เจนตินาต้องล้มละลาย (กมล กมลตระกูล, 2549: 10-11) จากกรณีตัวอย่างจะเห็นถึงอานุภาพความร้ายแรงของคอร์รัปชันว่ามีมากมายมหาศาลเป็นสิ่งที่ฉุดรั้งการพัฒนาประเทศแทบจะทุกด้าน (กรุงเทพธุรกิจออนไลน์, 2 กรกฎาคม 2553) ซึ่งทุกคนในสังคมควรตระหนักรู้เท่าทันกับความเลวร้ายของการคอร์รัปชันยิ่งตระหนักรู้เท่าใดก็ยิ่งเป็นการดีในการหาทางป้องกันแก้ไข และปราบปรามคอร์รัปชันได้ผลมากขึ้น

กรณีตัวอย่างที่เกิดจากทุจริตประพฤติมิชอบ และการฉ้อราษฎร์บังหลวงของบรรดานักการเมืองไทย และข้าราชการระดับสูง ซึ่งนับวันจะมีรูปแบบที่ซับซ้อนมากขึ้นที่สำคัญความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการคอร์รัปชันก็มีความรุนแรงและร้ายแรงมากขึ้นเป็นทวีคูณ เช่น การที่รัฐต้องจ่ายเงินในโครงการทางด่วนของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ให้กับ บริษัทเอกชนเป็นจำนวนเงิน 6,200 ล้านบาท การชดเชยเงินให้กับบริษัทเอกชนในโครงการห้วยออนไลน์ มูลค่า 3,000 ล้านบาท การจ่ายเงินค่าจ้างเรือขุดร่องน้ำของกรมเจ้าท่าจำนวน 3 ลำ ให้กับบริษัทเอกชน เป็นจำนวนเงิน 2,200 ล้าน แต่ไม่ได้รับมอบเรือขุดจากบริษัทเอกชนคู่สัญญา การประมูลสิทธิ์ของโครงการเพื่อปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ปรส.) มีการดำเนินการขายสินทรัพย์ 56

สถาบันการเงิน ในช่วง ปี 2541-2542 ที่มีการนำมูลหนี้กว่า 676,502.4 ล้านบาท ทำการประมูลด้วยมูลค่าเพียง 185,127.8 ล้านบาท หรือเฉลี่ย ร้อยละ 27 ของมูลหนี้คงค้าง ทำให้ราคาสินทรัพย์ของประเทศตกต่ำ เพราะไม่มีการแยกแยะหนี้ดี หนี้เสีย เอื้อให้แก่นายทุนต่างชาติทำการประมูล โดยไม่ได้ให้นักลงทุนไทยเข้าร่วมประมูล นอกจากนี้ยังมีการคอร์รัปชันที่ทำให้รัฐต้องเสียหายอีกโครงการหนึ่ง คือ โครงการให้บริการโทรศัพท์สาธารณะทางไกลชนบทระดับหมู่บ้านผ่านดาวเทียม ที่องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยต้องจ่ายค่าเช่าเครือข่ายอุปกรณ์ให้กับบริษัทเอกชนคู่สัญญา ปีละ 2,000 ล้านบาทที่ส่งผลให้องค์การโทรศัพท์ต้องขาดทุน ฯลฯ ซึ่งโครงการทั้งหมดมีการคอร์รัปชันเอื้อประโยชน์ให้กันทั้งนักการเมือง ข้าราชการ และบริษัทเอกชน (ชูชาติ สว่างสาส์, 2545)

หากนับเพียงโครงการต่างๆที่เป็นตัวอย่างข้างต้น ความเสียหายที่เกิดขึ้นก็มีมูลค่าเกือบล้านล้านบาท นี่ยังไม่รวมโครงการอื่นๆ อีกจำนวนมาก หากรวมเข้าด้วยกันคงไม่สามารถนับจำนวนความเสียหายได้ หรืออาจกล่าวได้ว่าไม่สามารถประเมินค่าความเสียหายได้ หากเปรียบประเทศไทยเป็นร่างกายของมนุษย์คอร์รัปชันก็คือเนื้อร้าย ที่เข้าไปแทบทุกส่วนของร่างกาย หากปล่อยปละละเลยประเทศไทยสังคมก็จะอยู่รอดไม่ได้เมื่อเนื้อร้ายลามไปถึงสมองเมื่อไรก็จะสายเกินแก้ (อานันท์ ปันยารชุน, 2542: 9)

■ แนวทางในการการแก้ไขปัญา

การป้องกันแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันที่จะเกิดขึ้นในปัจจุบันและในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลพรรคใด ก็ควรที่จะหาวิธีการต่าง ๆ ในการป้องกันแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันทั้งในภาคราชการและภาคเอกชน เพราะคอร์รัปชันเป็นภัยต่อแผ่นดิน ที่ต้องถูกกำจัดให้หมดสิ้นไปโดยเร็ว (เปรม ติณสูลานนท์, 2547 อ้างถึงใน เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2547) เพราะถ้าหากยังไม่สามารถกำจัดคอร์รัปชันให้สิ้นไปจากแผ่นดินไทยได้ ถึงชาติไทย

จะอยู่รอด ก็จะได้แบบภายใต้ “สังคมทุนชน” เป็นสังคมที่ส่งเสริมคนโง่ให้สามารถใช้เงินซื้อทุกอย่างได้ ข้าราชการก็จะซื้อตำแหน่ง พ่อค้าซื้อกฎระเบียบให้เป็นประโยชน์ต่อธุรกิจ ผู้รับเหมาซื้อชัยชนะในการประมูลโดยไม่ใช้ฝีมือ คอร์รัปชันจะเป็นภัยร้ายต่อคนดี คนที่สนใจศึกษาหาความรู้ทางวิชาการ คนที่ขยันซื้อสัตย์ เป็นภัยต่อคนที่ไม่โง่ คนที่ไม่ได้ใช้เงินซื้อเพื่อชนะการแข่งขัน ไม่เพียงรัฐจะสูญเสียเงินทองในแต่ละโครงการเท่านั้น แต่รัฐจะสูญเสียทรัพยากรคนดีของชาติทั้งข้าราชการและเอกชน นักธุรกิจที่ดี (ต่อตระกูล ยมนาค, 2547 อ้างถึงใน เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2547) เป็นสังคมที่มีเต็มด้วยอาชญากรรม คอปกขาว อาชญากรรมองค์กร อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ และอาชญากรรมพิเศษ

การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันหรือการทุจริต ประพจน์มีขอบพรมว่ามีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศ ต่างประเทศและผู้ทรงคุณวุฒิได้นำเสนอไว้หลากหลายวิธีด้วยกัน เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของประเทศ และเท่าทันต่อการป้องกันและการปราบปรามองค์กร อาชญากรรม บทความชิ้นนี้จึงได้เลือกมาเพียงบางส่วนของที่จะนำไปปฏิบัติในเบื้องต้นก่อน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันหรือการทุจริตประพจน์มีขอบพรมนั้นรัฐบาลจะต้องกำหนดเป็นนโยบายเร่งด่วนของประเทศ และให้ความสำคัญทั้งการป้องกันและปราบปรามอย่างจริงจัง ไม่ใช่ปล่อยให้เพียงหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเท่านั้น นายกรัฐมนตรีต้องเป็นประธานในการแก้ไขปัญหามีระบบในการติดตามการทำงาน ตัวอย่างในต่างประเทศเช่น รัฐบาลเวียดนามได้ให้ความสำคัญต่อการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชัน โดยได้กำหนดนโยบายเฉพาะด้านเพื่อการดำเนินการเรื่องนี้อย่างจริงจังจนถึงปี 2020 รวมทั้งจัดตั้งกรมการรับคำร้องและต่อต้านการทุจริตของประเทศเวียดนาม

เพื่อเป็นกลไกหลักในการกำกับดูแลการปฏิบัติภารกิจในภาพรวม มีนายกรัฐมนตรีเวียดนามเป็นประธาน และมีสมาชิกซึ่งประกอบด้วยรองนายกรัฐมนตรี และผู้บริหารระดับสูงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีบุคลากรในสังกัด 30 คนจากสาขาต่าง ๆ เช่น ตำรวจ นักกฎหมาย ผู้พิพากษา และผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการเสนอชื่อจากประชาชน เป็นต้น โดยภารกิจหลักของกรมการรับคำร้องและต่อต้านการทุจริตของประเทศเวียดนาม จะเน้นการตรวจสอบและขอเสนอแนะเชิงนโยบายแก่หน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับแนวทางและมาตรการป้องกันการฉ้อราษฎร์บังหลวง มีการตั้งผู้ตรวจราชการเพื่อตรวจสอบหน่วยงานต่าง ๆ เมื่อตรวจพบความผิดปกติ หรือได้รับการร้องเรียนจากประชาชน หรือสื่อมวลชนเกี่ยวกับการทุจริตของข้าราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ โดยการส่งฟ้องศาลยุติธรรมซึ่งถือเป็นที่สุด นอกจากนี้ ยังมีการให้รางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสการคอร์รัปชันหรือการทุจริต ประพจน์มีขอบพรมเพื่อเป็นตัวอย่างอันดี แนวนโยบายของรัฐบาลเวียดนามในการป้องกันและปราบปรามการฉ้อราษฎร์บังหลวงในภาครัฐ ประกอบไปด้วย

1) การปฏิบัติภารกิจต้องเป็นไปโดยเปิดเผย เป็นที่รับรู้ของสาธารณชน มีความโปร่งใส และตรวจสอบได้

2) การเบิกจ่ายงบประมาณ ต้องมีหลักฐานการเบิกจ่ายที่ชัดเจน

3) การฉ้อราษฎร์บังหลวงต้องได้รับการเปิดเผยต่อสาธารณะ เพื่อนำไปสู่การปราบปรามและลงโทษอย่างเด็ดขาด ทั้งนี้ ข้าราชการต้องเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับประชาชน และต้องแสดงทรัพย์สินส่วนตัวก่อนเข้ารับราชการ

4) เมื่อมีการร้องเรียนจากสาธารณชนเกี่ยวกับการฉ้อราษฎร์บังหลวง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องรีบดำเนินการในทันที

5) กิจกรรมที่รัฐบาลจับตามองเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นช่องทางที่จะนำไปสู่การฉ้อราษฎร์บังหลวง

ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ตุลาการและหน่วยงานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ชายแดน โครงการก่อสร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การประมวลและการประกวดราคา การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น (คณะกรรมการธิการด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตสภาผู้แทนราษฎร, 2553 สืบค้นที่ <http://www.eastasiawatch.in.th>. วันที่ 6 กรกฎาคม 2553)

2. รัฐบาลชุดปัจจุบันควรมุ่งเน้นของคณะรัฐมนตรีในอดีตที่ผ่านมา ที่คิดว่าสามารถใช้ทรัพยากรและสรรพกำลังในความสามารถของหน่วยงานภาครัฐบางหน่วยงานปรับในบางส่วนเพื่อเสริมการมาตรการป้องกันแก้ไขและปราบปรามการทุจริตของรัฐบาล เช่น มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันพุธที่ 13 ตุลาคม 2547 เรื่องยุทธศาสตร์และมาตรการเพื่อการป้องกันแก้ไขและปราบปรามการทุจริต ที่ได้มีมติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ดำเนินโครงการบูรณาการภารกิจ การป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐของส่วนราชการในบังคับบัญชาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม และส่วนราชการในสังกัดกระทรวงยุติธรรม อันได้แก่ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) กรมสอบสวนคดีพิเศษ และสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม ด้วยการสร้างกลไกการประสานภารกิจอย่างไม่เป็นทางการระหว่างส่วนราชการดังกล่าว ผนึกพลังร่วมกันในการปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ ภายใต้กรอบภารกิจและอำนาจหน้าที่ ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีอยู่ตามกฎหมายและกฎระเบียบของทางราชการ เพื่อจัดการกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ทั้งภายในและภายนอกกระทรวงยุติธรรม ภายใต้การกำกับดูแลโดยตรงของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม นอกจากนี้ควรที่จะประสานความร่วมมือและทำข้อตกลงร่วมกัน กับองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ อันได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงาน

ผู้ตรวจการแผ่นดิน และสำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและสนับสนุนการปฏิบัติงานร่วมกันภายใต้กรอบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย โดยไม่เป็นการลดทอนอำนาจของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งโดยเฉพาะ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

3. มีกระบวนการตรวจสอบความซื่อสัตย์สุจริตหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่สามารถให้ทุนให้โทษแก่ประชาชนอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในการสรรหาการคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง และการแต่งตั้งโยกย้าย รวมทั้งจะต้องมีการตรวจสอบทรัพย์สิน โดยเฉพาะองค์กรที่รับผิดชอบในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันที่เป็นอิสระต้องมีการตรวจสอบที่เข้มข้นกว่าองค์กรอื่น เพื่อให้มั่นใจว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐเหล่านี้ได้ปฏิบัติหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

4. รัฐบาลจะต้องสนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายการป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน เพื่อสร้างความร่วมมือกับสังคม ชุมชนและประชาชนในการแก้ไขปัญหา รวมทั้งต้องสนับสนุน และพัฒนาความร่วมมือกับภาครัฐ สถาบันการศึกษา สถาบันทางศาสนาและภาคประชาชน เช่น มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาดเพื่อร่วมกันปลูกฝังค่านิยมและทัศนคติที่ถูกต้องแก่ประชาชนและเยาวชน โดยจะเริ่มการปลูกฝังตั้งแต่เยาวชนเข้าสู่ระบบโรงเรียน ส่วนประชาชนกลุ่มอื่น ควรที่จะมีมาตรการปลูกฝังค่านิยมและทัศนคติที่ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าราชการเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ควรมีการอบรมเพื่อพัฒนา ค่านิยมและทัศนคติที่ถูกต้องเหมาะสมอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง รวมทั้งสอดแทรกการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมไว้ในหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาข้าราชการการในทุกระดับและทุกหลักสูตร (มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันพุธที่ 13 ตุลาคม 2547)

เหนือสิ่งใดก็คือ จะทำอย่างไรที่จะขยายแนวความคิดไปสู่ประชาชนทั่วไปทั้งประเทศให้มีแนวคิดว่าการคอร์รัปชันถือเป็นอาชญากรรม ซึ่งตั้งข้อสังเกตว่าหากประชาชนมีแนวคิดว่าการคอร์รัปชันเป็นอาชญากรรม คนที่คอร์รัปชันเป็นอาชญากร อาจช่วยให้ประชาชนตระหนัก หวั่นเกรงหวาดกลัว จนนำไปสู่การระวังป้องกันและจัดการอย่างจริงจังมากขึ้น ตัวอย่างเช่น เมื่อพูดถึงอาชญากรรม ประชาชนก็จะมองว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี เป็นสิ่งที่ไม่ต้องการให้เกิดขึ้น เช่น พวกขโมยขึ้นบ้านประชาชนก็จะป้องกันโดยปิดบ้านมิดชิด เลี้ยงสุนัข ติดสัญญาณกันขโมย ติดเหล็กดัด เลี้ยงสุนัข หรือมีการช่วยกันสอดส่องดูแลทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ จนไปถึงคนบ้านใกล้เคียงที่คอยเป็นหูเป็นตาช่วยดูแลให้ปลอดภัยไม่ให้โจรมาขโมยของในบ้าน ซึ่งเปรียบประเทศเป็นบ้าน ก็จะเป็นบ้านหลังใหญ่ซึ่งมีครอบครัวที่อยู่ร่วมกันมาก หลายครอบครัว มีทรัพย์สินมหาศาลที่ทุกคนต้องช่วยกันดูแล หากทุกคนคิดว่า การทุจริตคอร์รัปชันเป็นการปล้นชาติปล้นแผ่นดิน ขโมยเงินทองของพวกเขาซึ่งทรัพย์สินสมบัติของพวกเขาและของลูกหลานในบ้านหลังใหญ่นี้ สมาชิกทุกคนก็จะหาทางป้องกันและแก้ไขสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง เหมือนกับการป้องกันขโมยที่จะมาลักทรัพย์ ซึ่งทรัพย์หรือมาปล้นทรัพย์ในบ้านของตน เพราะถ้าทุกคนช่วยกันสอดส่องดูแลป้องกันกันอย่างจริงจัง อาชญากร ที่จะเข้ามาในบ้าน ก็จะไม่กล้าที่จะเข้ามา เปรียบเช่นเดียวกับการมีระบบป้องกันภัยที่ดีเข้มงวดโอกาสที่จะมีการก่ออาชญากรรมก็จะน้อยลง

□ บทสรุป

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันถือเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดปัญหาหนึ่ง ก่อให้เกิดความเสียหายและความสูญเสียทั้งต่อทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้นตอของปัญหาด้านอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็น ปัญหาความยากจน การศึกษาไม่มีคุณภาพ ปัญหาสาธารณสุข สาธารณูปโภค อาชญากรรม ยาเสพติด ล้วนเกิดจากการคอร์รัปชัน

ทั้งสิ้น เพราะงบประมาณแผ่นดินไม่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังทำลายระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และยังทำร้ายประชาชนของประเทศอีกด้วย จนมีการกล่าวว่า คอร์รัปชัน คือ อาชญากรรม ซึ่งหากนำหลักทางอาชญาวิทยาที่กล่าวถึงประเภทของอาชญากรรม มาอธิบายเรื่องคอร์รัปชัน ก็จะพบว่าคอร์รัปชันนั้นเป็นอาชญากรรมอย่างหนึ่ง คือ มีลักษณะที่เป็นอาชญากรรม ทั้งอาชญากรรมคอปกขาว และอาชญากรรมองค์การ เพราะฉะนั้นจึงควรขยายแนวความคิดไปสู่ประชาชนโดยทั่วไปทั้งประเทศให้คิดว่า การคอร์รัปชันถือเป็นอาชญากรรมของแผ่นดิน เพราะถ้าหากประชาชนมีแนวคิดว่าการคอร์รัปชันเป็นอาชญากรรมของแผ่นดิน คนที่คอร์รัปชันเป็นอาชญากร จะทำให้ประชาชนตระหนัก หวั่นเกรงและหวาดกลัว จนนำไปสู่การระวังป้องกันและจัดการอย่างจริงจังมากยิ่งขึ้น จนที่สุดเกิดการร่วมแรงร่วมใจกันขจัดสิ้นให้หมดไปจากแผ่นดินไทย ในส่วนแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันรัฐบาลจะต้องกำหนดเป็นนโยบายเร่งด่วนของประเทศ และให้ความสำคัญทั้งการป้องกันและปราบปรามอย่างจริงจัง นายกรัฐมนตรีต้องเป็นประธานในการแก้ไขปัญหา และมีระบบในการติดตามการทำงานอย่างเป็นระบบ นามติของคณะรัฐมนตรีในอดีตที่ผ่านมาปรับในบางส่วนเพื่อเสริมการมาตรการป้องกันแก้ไขและปราบปรามการทุจริตของรัฐบาล เช่น การสร้างกลไกการประสานภารกิจอย่างไม่เป็นทางการระหว่างส่วนราชการและประสานความร่วมมือกับ ทำข้อตกลงร่วมกันกับองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เพื่อผนึกพลังในการปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ มีกระบวนการตรวจสอบความซื่อสัตย์สุจริตหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่สามารถให้คุณให้โทษแก่ประชาชน และพัฒนาเครือข่ายการป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน เพื่อสร้างความร่วมมือกับสังคม ชุมชนและประชาชน

▣ บรรณานุกรม

โพลซ์คอร์รัปชัน-อุปถัมภ์ถ่วง [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก www.bangkokbizew.com. (2553) สืบค้น 13 กรกฎาคม 2553. กรุงเทพมหานคร.

กมล กมลตระกูล. อัยการร้องให้ตามอาร์เจนตินา. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์มติชน. 2549.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. กลเม็ดเด็ดพิทคอร์รัปชัน. กรุงเทพมหานคร. บริษัทซีเคเอส จำกัด. 2547.

คณะกรรมการธิการด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตสภาผู้แทนราษฎร. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก <http://www.eastasiawatch.in.th>. (2553) คณะกรรมการธิการด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตสภาผู้แทนราษฎรเวียดนาม. สืบค้น 6 กรกฎาคม 2553.

ชูชาติ สว่างลาสิ. ค่าโง่อัปยศแสนล้าน. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์ ก.พล. 2545.

ธีรเดช เอี่ยมสำราญ และเอี่ยมพร สิงห์การจน์. ปอกลเปลือก ๗๗๗. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์มติชน. 2548.

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. นักการเมืองไทย จริยธรรมผลประโยชน์ทับซ้อนการคอร์รัปชัน สภาพปัญหา สาเหตุผลกระทบ แนวทางแก้ไข. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์สายธาร. 2549.

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. อาชญากรรมพื้นฐานกับกระบวนการยุติธรรม ความหมายและประเภทของอาชญากรรม. กรุงเทพมหานคร. ห้างหุ้นส่วนการพิมพ์พระนคร. 2531.

พระบรมราชาโชวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแก่คณะผู้ว่าราชการจังหวัดแบบบูรณาการเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2546.

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริและคณะ. รายงานการสำรวจความคิดเห็นเยาวชนด้านปัญหาการคอร์รัปชัน. กรุงเทพมหานคร. (เอกสารสำเนา) 2546.

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ. วารสารบริหารและการจัดการ. อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ อาชญากรรม

คอปกขาว ลักษณะและการควบคุม. กรุงเทพมหานคร. 2535.

วิทยากร เชียงกุล. แนวทางปราบคอร์รัปชันอย่างได้ผล. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์สายธาร. 2549.

วันชัย รุจนวงศ์. ผ่าองค์กรอาชญากรรมมะเร็งร้ายของสังคม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน. 2548.

มติคณะรัฐมนตรีรัฐบาล พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร วันที่ 13 ตุลาคม 2547, เรื่องยุทธศาสตร์และมาตรการเพื่อการป้องกันแก้ไขและปราบปรามการทุจริต. สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. กรุงเทพมหานคร. สำนักงานพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2549.

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550. กรุงเทพมหานคร. บริษัท 99 กรุป เทรดิง เซ็นเตอร์ จำกัด. 2550.

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. การคอร์รัปชันในสังคมไทย ปัญหาและทางออก. กรุงเทพมหานคร. บริษัท ปาปิรุส พับลิเคชั่น จำกัด. 2547.

องค์กรเพื่อความโปร่งใสในประเทศไทย และศูนย์สาธารณประโยชน์และประชาสังคม. ปาฐกถาพิเศษ ความโปร่งใสและธรรมรัฐ นายอานันท์ ปันยารชุน. กรุงเทพมหานคร.

องค์กรเพื่อความโปร่งใสในประเทศไทย และศูนย์สาธารณประโยชน์และประชาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2543.

องค์กรเพื่อความโปร่งใสในประเทศไทย. ดรชณี ชีวภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทย

ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2538 – 2550. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก <http://www.transparency.org/> สืบค้น 13 กรกฎาคม 2553.

